

een streek het best, want zij vertellen elkaar de gevolgen van een beet. In Paulus' tijd waren er blijkbaar adders en een medicus als Lukas, die veel van slangen en schorpioenen gehoord heeft, zal zich op dit punt niet zoo gemakkelijk vergissen. Bovendien had hij het niet uit een boek, maar hij spreekt van „wij" en is er derhalve zelf bij geweest, de man, die alles nauwkeurig placht te onderzoeken.

Laat me nu den terugtocht na dezen schoonen dag mogen verhalen. De wind werd feller, gelijk ik op de bergen kon vaststellen. Maar de rustige zieltjes in en om het hôtel graasden rustig voort of soesden. Dat het zou spoken, stond voor mij vast en ook dat het nog veel kouder zou worden. Daarom ging ik heel vroeg in het sloopje, dat een zware taak zou hebben. Dan kiest men het meest beschutte plekje uit. Een oudere dame kwam er ook al in, maar ging juist verkeerd zitten. Haar heb ik toen ook een betere plaats gewezen, die later hoog noodig bleek.

Nauwelijks buiten de haven begon het al te

gieren. Al heftiger blies de wind. De hooge golven speelden voor hun doen heel leuk met de notendop. Het mastje stond nu eens loodrecht en dan weer waterpas, maar het laatste ter wille van de symmetrie in verschillende richting. Zelden ben ik zoo gewiegd. Het was om er slaperig van te worden.

Het was ook niet geheel zonder gevaar, want stel, dat de motor weigerde, die stampend zijn best deed, wat zou er dan gebeuren zonder zwemvesten of iets van dien aard? Natuurlijk geen andere vaartuigen in de buurt. Toen begon het koor der zeezieken en hun recitatief was vol benauwde gebaren, die ik liever maar niet beschrijf.

Smakelijk was het niet, getuige te zijn van alle ellende, maar humor ontbrak er niet aan. Eigenlijk heb ik van het geval wel wat schik gehad en mijn eergevoel hersteld na den strik, dien Neptunus me op mijn laatsten overtocht had gespannen.

Na vier uren waren we weer aan land, in de auto en spoedig terug in Hyères.

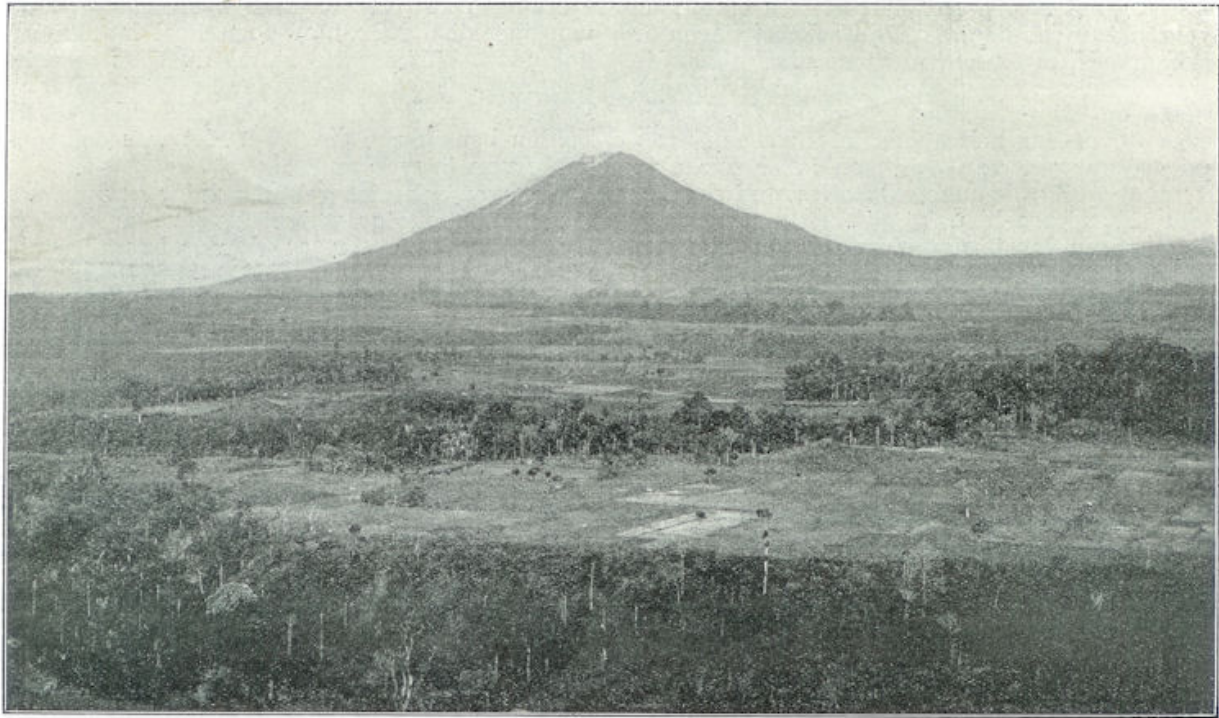
Een Zondag onder de Battaks door Drs. A. van Deursen

De ruige, geribde Sibajak.

Op Zaterdagmiddag vertrokken wij van Medan naar Berastagi, uit het lage land van Sumatra's Oostkust naar de Karo-Hoogvlakte. We zeggen dit nu zoo gemakkelijk en we gaan zoo

gemoedelijk in een mooien auto over een voortreffelijken weg. Maar een kwart eeuw geleden was het bijna ondoenlijk, die hoogvlakte te bereiken, waarlangs nu dagelijks de vrachtauto's

De effen Karo Hoogvlakte met den regelmatigen Sinaboeng.

gaan met de groenten der Bataks naar de stad Medan. Ja, die weg toont ons weer, welk een snelle veranderingen in Indië plaatsgrijpen.

De weg van Medan voert langs den Bergtuin van Sibolangit, een natuurpark. Hier worden wij rondgeleid door den Houtvester, Dr. Gonggrijp. Deze verhaalt ons, dat het voornaamste werk van den houtvestersdienst is de herbewassing van de Karo-Hoogvlakte. Door welke omstandigheden dit plateau boomloos is geworden, weet men niet. Maar wel ondervindt men de nadeelige gevolgen der ontwoeding, namelijk dat de bandjirs nu geweldige watermassa's meevoeren, terwijl anders de teelaarde op de hellingen als een spons het water vasthoudt; en het groote gevaar, dat al het slib wordt weggevaagd.

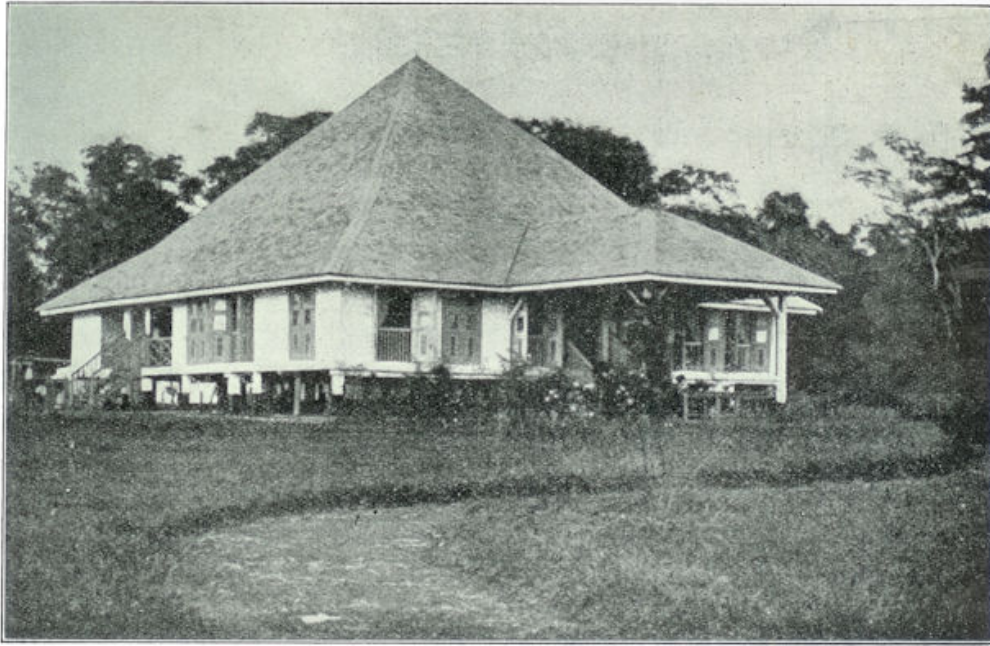
In den bergtuin genieten wij op sommige plaatsen van een schitterend uitzicht, vooral als wij staan voor een onregelmatigen bergvorm, die eenigszins aan een paard doet denken, en den naam heeft *Kramat Koeda*, het graf van het Paard.

Een heftige regenbui verrast ons plotseling in onze witte pakken — en daarom zijn we blij, onderdak te vinden in het huis van den beheerder van den Bergtuin. De gastheer heeft de vriendelijkheid, ons den *doerian* aan te bieden, de vermaarde Indische stekelige vrucht. Wanneer die wordt opgediend, is het een slijmerige massa, die eenigszins aan gestoofde uien doet denken; de geur herinnert zelfs aan uit-

stulpte darmen; de smaak aan oude kaas, zuren wijn en andere dingen, die moeilijk te vergelijken zijn. Toch is de smaak pikant aangenaam, alleen niet in die mate, als ik mij volgens de beschrijving van Haeckel had voorgesteld.

Van Sibolangit rijden we daarna in den regen omhoog — en hebben dus geen uitzicht. Daarna komen we aan in Brastagi, op de Karo-Hoogvlakte. Wij nemen onzen intrek in het Hotel, dat op Zaterdagavond geheel bezet is. Want planters uit den omtrek (zelfs Engelschen uit Malakka) zijn hier om een „weekend” boven te genieten en eens „een koude neus te halen.” En het is een vreemde tegenstelling: in de binnenlanden van Sumatra, op de nog maar kort geleden ontsloten Hoogvlakte — in een grandioos hotel te zitten, waar de gasten aan tafel verschijnen in sierlijke avondkleeding en de zwarte smoking de witte toetoept heeft verbannen!

De Zondagochtend is een vredige morgen. Langzaam trekken de dampen op van de hoogvlakte en wijkt het waas op de berghellingen — en dan zien wij voor ons in het stralende licht van den dag het wijde plateau en de vulkanen rondom. De verre vlakte is hier en daar doorsneden van diep-uitgekloofde rivierdalen. Om ons heen zien we de vulkanen: den regelmatigen kegel van den Sinaboeng en de ruige Sibajak, die aan de buitenflanken is doorgroefd met V-vormige ravijnen, waartusschen kantige ribben. In den ouden kraterput stijgen omhoog de solfatoredampen.

De zendelingwoning van den Heer en Mevrouw Van den Berg in Kabon Djahe.

Omstreeks 8 uur ga ik van Brastagi naar Kabon Djahe, waar een Battaksche kerk is. Het is mijn eerste Zondag in Indië.

Bij de kerk aangekomen, verwijst de Battaksche koster mij naar het huis van den Zending. Op het slingerende pad van den grooten tuin ontmoet ik daar Mevrouw van den Berg, de echtgenoot van den Zending. Zij noodigt mij mee te gaan en weldra zitten wij in de voorgalerij. Want eerst over een uur zal de kerk beginnen. Met Mevrouw van den Berg heb ik nu een treffend gesprek over den arbeid der Zending. Zij is een Christin, die stralend licht in haar omgeving verspreidt.

Ruim vijf en twintig jaar geleden heeft zij den langen weg, dien wij gisteren zoo gemakkelijk aflegden, geloopt. Toen Mevrouw van den Berg hier op de Karo Hoogvlakte aankwam, hadden de Battaks nog nooit een blanke vrouw gezien! Daarom werd zij door de Battaksche vrouwen als een wonder aangezien. Zij heeft het aangedurfd, een uitgeworpen zuigeling, die als oorzaak van kwaad werd beschouwd, te verzorgen als haar eigen kind. Zij heeft de heerlijke gave van Christelijke toewijding getoond en is begonnen met de redding van melaatschen, die vroeger uitgestooten werden en waarvoor nu de Zending in Lao Si Momo een leprozerie heeft gebouwd, waar Zending van Eelen wonderen van toewijding verricht.

Welk een verandering hier op de Karo Hoogvlakte in vijf en twintig jaren! Nu is daar een kerk gebouwd en een groote gemeente gesticht!

Terwijl wij deze dingen bespreken in de voorgalerij, is het kerktijd geworden en met den Zending, die van de studeerkamer gekomen is, en Mevrouw van den Berg, gaan we nu naar de Kerk. Het gebouw is geheel gevuld: naar schatting zijn er wel 300 menschen. Onder hen zijn vele moeders met zuigelingen. Af en toe beginnen de kleintjes te huilen, maar de moeders weten ze te troosten, door de natuurlijke voeding van dien leeftijd te geven. Eerst moet ik me wel eenigszins wennen aan de drukte en het geroep der kinderen. Maar — en dat is wel practisch! — men heeft den dienst zoo ingericht, dat er in hoofdzaak gezongen wordt. De liederen zijn getoonzet op bekende melodieën en zijn vertalingen van liederen, die ons van de jeugd zoo bekend zijn. Daarom kunnen we meezingen, en het is een eigenaardig gevoel, als men de gansche gemeente van deze honderden Batakkers hoort zingen:

Des Hemels Poort blijft open staan
Ik zie van ver de stralen
Van 't Licht, dat nooit zal ondergaan....

Of, als er wordt gezongen:

Jezus neemt de zondaars aan.

Dat is een treffende aandoening: mee te zingen in een Battaksche kerk; in een plaats, waar eenige decennien geleden het nog niet veilig was. En nu die Christelijke liederen in deze kerk! Het is eenigszins onbeholpen, als de regels één voor één worden voorgezegt en de gemeente nazingt, als in het eerste leerjaar van de lagere school. Er wordt veel gezongen,

In het Leprozendorp, waar de Christelijke liefde wonderen van toewijding verricht.

en er wordt zeer kort gepreekt — want het is toch nog maar zoo'n jonge gemeente en de dienst heeft iets kinderlijks. Maar is de belofte niet toegezegd aan hen, die zullen zijn als de kinderen?

Er wordt voorgelezen de gelijkenis van de talenten (Matth. 25 : 14—31) en het eenige woord, dat ik begrijp van het Battaksch, is dat woord talent. Er wordt gepreekt over Hebr. 12 : 2a. Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder der geloofs.

Gelukkig wijst mijn buurvrouw, Mevr. van den Berg, mij aan, wat gelezen en gezongen zal worden. Want na de predikatiën (eerst van den zending, daarna door den goeroe), staan allen op en staande spreken zij allen uit de Geloofs-

belijdenis in de Twaalf Artikelen. Dat is het meest treffende oogenblik, wanneer allen daar deze waarheid belijden:

Ik geloof eene heilige algemeene Christelijke Kerk.

Na afloop van de godsdienstoefening is er in de Kerk een oogstfeest. In den heidenschen tijd waren de oogstfeesten der Battaks zeer onzedelijk. De Zending heeft nu den dankdag voor de oogst ingesteld, waarbij de Battaks ook iets offeren. Zoo liggen nu voor den kansel op een tafel de „offergaven”. Deze worden nu verkocht en een leuke Battaksche jongen fungeert als verkooper.

Wanneer men overziet, wat daar op tafel ligt,

Een Battaksch meisje met bamboe-cylinders, waarin zij water haalt.

In een Battaksch dorp.

staat men toch verbaasd, wat de menschen van deze gemeente over hebben voor de Christelijke Kerk. Zoo is er een vrouw, die een geweven doek, een kain, heeft gegeven, welke een waarde vertegenwoordigt van f 12 tot f 15, wat gelijk staat met de inkomsten van eenige weken! Werkelijk, in deze jeugdige gemeente is wel offervaardigheid!

Na den kerkdienst drinken wij genoeglijk koffie in de voorgalerij van den Zendeling, waar we nog eens spreken over de Bataks. De traditie van dat volk wijst naar Azië terug. In dat verband is het interessant op te merken, dat er zelfs een hypothese door een Nederlandschen bestuursambtenaar is gelanceerd, als zouden de Bataks hier zijn aangekomen met een vloot van Alexander den Grooten!

Het gesprek over die Bataks brengt er ons vanzelf toe, eens de kampong te bezoeken.

Het is daar in die Kampong Kabon Djahe een fleurig tafereel, die fraaie houten huizen met die gebogen noklijnen. Eerst zien wij de djamboer, het vreemdelingenverblijf. In de djamboer is ook de stok, waarin de schuldenaars met de bloote voeten in het blok werden bevestigd. Daarnaast is de roemah gretin, het huis, waarin de schedels der hoofden werden geborgen. Dan bezoeken wij een Battaksch huis: op een boomladder gaan we naar boven.

Het huis heeft plaats voor 16 gezinnen; tusschen twee woonvertrekken is de dapoer, de

gemeenschappelijke keuken voor twee gezinnen. De plattegrond is dus ongeveer zoo:

W	D	W	W	D	W	W	D	W	W	D	W
G A N G											
W	D	W	W	D	W	W	D	W	W	D	W

W = woonvertrek. D = dapoer.

Het is in het huis zeer donker en benauwd; de woonvertrekjes zijn maar klein; de dapoer is zeer beroekt. In den nok hangt gedroogde Turksche tarwe; daar hangen ook de lange bamboes als watervaten, waarin de meisjes het water dagelijks halen.

In het midden van de kampong is een rijststamplaat. Hier op het dorpsplein hebben de varkens ook vrije wandeling! Zoo is een Battaksch dorp een mengeling van kunst en vuilheid; van sierlijke huizen en een vieze kampongplaat. Door de komst der Europeanen gaat helaas veel van de inlandsche kunst, ook hier, verloren; en in plaats van de fraai gebogen oude daken komen nu de stijlloze dakbedekkingen van golfijzer.

Zoo verandert er veel in de Battaklanden, ten kwade ook, maar gelukkig meest ten goede. En de reiziger, die over de wijde alang-alangvelden van de Karo Hoogvlakte trekt, mijmert over alles wat hier plaats greep: de cultuur van

Aan het Tobameer. Het Tobameer in de schoone omljsting der bergen.

Regeringswege, het Evangelie door de Zending. Dat blijft hem bij, als hij bemerkt, dat plots het landschap verandert, en na een wending van den weg grootsch en diep het tooverachtige Toba-Meer gezien wordt. Dat meer is een van de schoonste streken van ons Indië.

Want als wij dat meer zien in de glanzende vreugde van het helle daglicht, dan zien wij de scherpe contouren van Samosir, en de bochtige baaien en vooruitspringende kliffen van de

oevers, en daartusschen uitgebreid de glinsterende watervlakte in een teer smaragdgroen.

Aan den oever bij het heerlijke Prapat, op een schiereiland gebouwd, zien wij tussehen de palmen den witten kerktoren en de Battaksche school. Den anderen morgen hooren wij de kinderen daar zingen, van den lieflijken Naam, die hemel en aarde vereenigt te zaam. En zoo wordt hier in dit schoone oord gezongen van den schoonsten Naam.

De wonderbare bouw van de stof door K. C. Hartogh

De mensch heeft een langen en moeizamen weg moeten gaan om eenig inzicht te verkrijgen in den bouw van de stof, waaruit alle zienlijke dingen zijn geformeerd.

Een lange weg. Reeds uit zeer ouden tijd, vele eeuwen voor Christus, zijn berichten tot ons gekomen, waaruit blijkt, dat ook toen reeds de mensch trachtte te blikken in de wondere structuur van de stof.

Een moeizame weg. Eenige duizenden jaren heeft hij gezocht, gewrocht, gedacht. En het resultaat? Zeker, in vele opzichten is er buitengewoon veel bereikt. Maar naast ieder opgelost probleem ontstonden er nieuwe raadselen. Zelfs moet hij van een groot gedeelte van zijn kennis nog verklaren, dat het zóó wel zal zijn, doch

dat de zekerheid daaromtrent hem ontbreekt.

Naar kennen dorst de mensch.

Om te kennen spant hij alle krachten tot het uiterste in.

Maar nimmer zal hij kennen ten einde toe.

Ignoramus — wij weten het niet, moet hij van zoo heel veel verklaren.

Ignorabimus — wij zullen het niet weten. Ook dat geldt. Wij leven midden in het wonder, dat niet ten einde toe gekend zal worden.

Doch dat ontmoedige den mensch niet.

God, die hem in Zijn genade, ook na den zondeval, nog toerust met de gaven van wijsheid en verstand, vergunt hem om steeds beter te leeren zien in de heerlijkheid van dat won-